

Årsberetning 2016

Rådet for Erhvervsakade- miuddannelser og Profes- sionsbacheloruddannelser

Marts, 2017

Uddannelses- og
Forskningsministeriet
—
Styrelsen for Forskning
og Uddannelse

Udgivet af

Styrelsen for Forskning og Uddannelse
Bredgade 40
1260 København K
Tel.: 3544 6200
E-mail: sfu@ufm.dk
www.ufm.dk

Kontakt:

Rådssekretariatet på rep@ufm.dk

Publikationen kan hentes på ufm.dk/publikationer

ISSN: 978-87-92962-24-9

ISBN web: 978-87-93468-55-9

Indhold

Forord	4
1. Generel status og udvikling på uddannelsesområdet: Konsolidering	5
2. Rådgivning og anbefalinger i 2016	7
2.1 Reform af bevillings- og tilskudssystemet for de videregående uddannelser	7
2.2 Offentlig voksen- og efteruddannelse på videregående niveau	8
2.3 Høringssvar	9
3. Planlagte emner og aktiviteter for rådet i 2017	10
4. Om Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser	11
4.1 Opgaver	11
4.2 Medlemmer og indstillingsret	12

Forord

Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser afgiver hermed sin niende årsberetning, siden rådet blev nedsat i 2008.

Rådet skal hvert år afgive en skriftlig beretning til uddannelses- og forskningsministeren om rådets virksomhed. Beretningen skal indeholde en samlet status for området samt forslag til initiativer og anbefalinger inden for erhvervsakademiuddannelserne, professionsbacheloruddannelserne og de videreuddannelsesforløb, der knytter sig hertil, hvilket især vil sige feltet af akademiuddannelser og diplomuddannelser.

Rådet har med denne årsberetning besluttet sig for en ny og kortere form. I tidligere år har typisk en størstepart af beretningen bestået af en kommentering af data og figurer, der viste udviklingerne i antallet af ansøgere, optagne, årselever på efter- og videreuddannelser mv. for det seneste år i forhold til årene før.

Da disse udviklinger imidlertid fremgik af ”tallenes tale” i sig selv, og da alle årsberetninger, herunder denne, har været ledsaget af et bilag af samme omfang som selve beretningen, hvori alle data og tabeller med de seneste årrækker blev vist, har rådet lagt sig fast på fremover at lade tallene tale for sig selv, med mindre der er særlige forhold, der tilsiger andet.

Beretningens struktur er indledningsvis i et første afsnit, at rådet kort kommenterer den generelle status og udvikling på sit uddannelsesområde. I andet afsnit bliver der redegjort for de emner, som rådet har drøftet og afgivet anbefalinger om til uddannelses- og forskningsministeren eller i forbindelse med høringer. I tredje afsnit vil de emner, som rådet planlægger at drøfte i 2017, blive nævnt, mens fjerde og sidste afsnit nævner fakta om rådet, herunder den nuværende medlemskreds. Efter beretningen følger endelig bilaget med data, tabeller og figurer ajourført op til det senest tilgængelige og validerede årstal.

Conni Simonsen
Formand

1. Generel status og udvikling på uddannelsesområdet: Konsolidering

Rådets område dækker over seks videregående uddannelsesgrupper.

Der er de tre ordinære grupper, som alle er tilrettelagt som fuldtidsuddannelser og uden deltagerbetaling:

- Erhvervsakademiuddannelser, typisk 2-årige forløb.
- Professionsbacheloruddannelser, typisk 3½-årige forløb.
- Professionsbacheloroverbygningsuddannelser, typisk 1½-årige forløb efter erhvervsakademiuddannelsesniveau.

Der er herudover de tre grupper, der er tilrettelagt inden for voksen- og efteruddannelsessystemet som deltidsuddannelser i en periode over typisk 2-3 år og med deltagerbetaling. Uddannelserne kræver desuden et par års relevant erhvervs erfaring, før man kan optages:

- Akademiuddannelser svarende til erhvervsakademiniveau.
- Diplomuddannelser svarende til professionsbachelorniveau.
- En gruppe af øvrige voksen- og efteruddannelser på akademi- eller diplomniveau, hvoraf meritlærer og meritpædagog er de to absolut største.

Ser man på den samlede udvikling for optaget på disse seks uddannelsesgrupper, kan rådet med stor tilfredshed konstatere, at nøgleordet er konsolidering (tallene med både vinter- og sommeroptag for hvert år fremgår af bilagets første seks tabeller 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2 og 2.3).

Mellem de tre ordinære uddannelsesgrupper er der en smule udsving med lidt færre optagne på erhvervsakademiuddannelserne, lidt flere på professionsbacheloruddannelserne og væsentligt flere på professionsbacheloroverbygningerne. Men samlet set blev der optaget 42.843 nye studerende på de tre grupper i 2016, hvilket er lidt over de 42.094 i 2015 og samtidig det hidtil højeste optag overhovedet.

På området for voksen- og efteruddannelser opgøres størrelsen ikke i antallet af optagne personer, men i løbende aktivitet som kan variere fra person til person, da uddannelserne kan tages over op til seks år fra indskrivning til afslutning. Aktiviteten måles i antal "årselever" svarende til et års studier for en person helt analogt til STÅ-aktivitet.

Her er der ikke tale om nogen rekord – aktiviteten var samlet set 13.116,8 årselever i 2015 og næsten identisk 13.118,4 årselever i 2016.

Når rådet imidlertid noterer sig dette identiske niveau med tilfredshed, skyldes det, at der i de umiddelbart forudgående år var en markant nedgang i aktiviteten i forhold til et meget højere

niveau tidligere. I 2013 var tallet f.eks. omkring 3.000 årselever højere end i 2015 og 2016, men med aktivitetsniveauet for de to sidste år er den nedgangstendens nu stoppet.

Også her er der dermed tale om en konsolidering, som rådet håber vil blive afsæt for en ny vækst i den videregående voksen- og efteruddannelsesaktivitet fremover.

2. Rådgivning og anbefalinger i 2016

Rådet har drøftet to store emner i 2016, som der blev afgivet anbefalinger om til uddannelses- og forskningsministeren. Det skal dog indledningsvis nævnes, at emnerne ikke er behandlet af identiske råd, da det første emne blev drøftet af den rådssammensætning, som var beskikket indtil 30. april 2016, mens det andet har været drøftet af den efterfølgende rådssammensætning (for rådets nuværende sammensætning, se afsnit 4.).

2.1 Reform af bevillings- og tilskudssystemet for de videregående uddannelser

Da den forrige regering tiltrådte, annoncerede den, at der skulle ske en reform af bevillings- og tilskudssystemet for de videregående uddannelser, det såkaldte taxametersystem, så det, som det hed, ”understøtter højere kvalitet på uddannelserne og beskæftigelse” (regeringsgrundlag juni 2015, s. 18).

Rådet tog emnet op på sit første møde i 2016 og fokuserede på to spørgsmål:

- Behovet for, at et nyt system kunne understøtte de videregående uddannelsers kvalitet og relevans samt udbud af uddannelser i hele landet.
- Behovet for, at en styring af uddannelsernes kvalitet og relevans via tilskudssystemet blev set i sammenhæng med den øvrige ministerielle styring på området.

Rådet anerkendte, at det nuværende taxametersystem, der udløser tilskud efter niveauet for antal beståede prøver målt i studenterårsværk (STÅ-aktivitet), ikke nødvendigvis understøtter hverken uddannelsernes kvalitet eller deres relevans forstået som efterspørgsel på arbejdsmarkedet efter de færdiguddannede.

Det var ikke rådets opfattelse, at der var tale om alvorlige kvalitetsproblemer i professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelserne som sådan, men rådet fandt det hensigtsmæssigt, at et reformeret tilskudssystem skærpede et fokus på uddannelseskvalitet generelt.

Rådet påpegede også, at der var forskelle mellem de professions- og erhvervsrettede videregående uddannelser på den ene side og universiteternes uddannelser på den anden side. Bl.a. har alle de førstnævnte uddannelser obligatoriske praktikforløb i en offentlig eller privat virksomhed som en integreret del af uddannelsen, hvilket ikke er tilfældet for universitetsuddannelserne. Med tanke på sådanne forskelle var det rådets vurdering, at det ville være vanskeligt at finde ensartede indikatorer på tværs af alle videregående uddannelser for kvalitet og relevans.

Det nuværende taxametersystem udløser tilskud alt efter den kvantitative op- eller nedadgående aktivitet, og det vanskeliggør en budgettering af indsatser i et flerårigt perspektiv. Rådet anbefalede på den baggrund, at en vis andel af de fremtidige uddannelsesbevillinger blev tildelt som et grundtilskud til den enkelte institution.

Rådet fandt det endvidere vigtigt, at et nyt system kan understøtte professionshøjskolers og erhvervsakademiernes vilkår for udbud af små men nødvendige uddannelsesudbud i geografiske yderområder.

Det blev samtidig pointeret, at et reformeret system ikke måtte føre til en ”overstyring”. Systemet skulle derfor udvikles, så det både var enkelt, håndterbart og ubureaukratisk for institutionerne og faldt godt i tråd med de øvrige ministerielle redskaber til styring og regulering af rammerne for de videregående uddannelser.

Rådet har endelig henstillet til Uddannelses- og Forskningsministeriet, at der så tidligt som muligt i 2017 kommer et udspil, hvis det, som det har været fremme, er planen, at et nyt system skal træde i kraft og implementeres fra og med 1. januar 2018. Jo senere på året et udspil foreligger, jo vanskeligere vil det være for de berørte institutioner at få igangsat den nødvendige forberedelse og justering af egne økonomistyringssystemer.

Anbefalinger

Rådets anbefalinger til uddannelses- og forskningsminister kan i kort form gengives med følgende principper til et reformeret bevillings- og tilskudssystem:

- Systemet bør have indbygget incitamenter til et skærpet fokus på uddannelsernes kvalitet.
- Det bør overvejes, om det ikke er mest hensigtsmæssigt med differentierede kriterier for kvalitet og relevans, herunder grader af ledighed, mellem de professions- og erhvervsrettede uddannelser på den ene side og de universitære uddannelser på den anden side.
- Systemet bør også indføre et grundtilskud til institutionerne ud fra en vis andel af den samlede uddannelsesbevilling.
- Systemet må gerne understøtte professionshøjskolers og erhvervsakademiernes udbud af små men nødvendige uddannelsesudbud i geografiske yderområder, hvis der ikke gås på kompromis med udbuddenes kvalitet.
- Systemet skal være enkelt, håndterbart og ubureaukratisk for institutionerne, og det skal udformes, så passer sammen med andre styrings- og reguleringsmæssige rammer for uddannelserne.

2.2 Offentlig voksen- og efteruddannelse på videregående niveau

På det andet og tredje møde i henholdsvis maj og september måned behandlede det nybeskikkede råd det offentligt finansierede system for voksen- og efteruddannelse på videregående niveau. For rådet omhandler det emne akademi- og diplomuddannelser samt efteruddannelser på samme niveau.

Rådet havde efter sit møde i maj udarbejdet et notat, der inden for overliggende principper indeholdt en række anbefalinger - nogle generelle og nogle konkrete af karakter. Inden notatet skulle endeligt konfirmeres på mødet i september havde regeringen og arbejdsmarkedets parter i august måned indgået en ny trepartsaftale, som bl.a. forholdt sig til det samlede offentligt finansierede system for voksen- og efteruddannelse og dermed også i et vist omfang til det videregående niveau.

Der er endvidere som led i aftalen nedsat en ekspertgruppe, som bl.a. skal analysere, hvorvidt der er behov for tiltag, der kan styrke et mere effektivt og sammenhængende voksen- og efteruddannelsessystem og understøtte smidigere overgange mellem uddannelsesniveauer, herunder om dialogen med arbejdsmarkedets parter skal justeres for at styrke responsiviteten i forhold til

arbejdsmarkedets behov. Ekspertgruppen skal aflevere sit arbejde i maj eller juni 2017 til regeringen og arbejdsmarkedets parter.

I respekt for det igangsatte arbejde justerede rådet sit oprindeligt udarbejdede notat, så det bestod af langt færre anbefalinger, og det blev understreget, at anbefalingernes relevans ville afhænge af det arbejde, der kommer ud af ekspertgruppens anbefalinger. På den baggrund vil rådet her nøjes med at nævne de overliggende principper for anbefalingerne om udbuddet i et fremadrettet system.

Principper for videregående voksen- og efteruddannelse

Udbuddet i et fremadrettet offentligt finansieret voksen- og efteruddannelsessystem på videregående niveau bør være præget af følgende træk:

- Det er responsivt i forhold til arbejdsmarkedets efterspørgsel efter såvel efteruddannelsesydelse som videreuddannelsesmuligheder.
- Det er praksisnært med uddannelser, der er relevante for aftagerne.
- Det er sammenhængende på tværs af niveauer, så deltagerne kan opnå specialiserede kompetencer på højt niveau uden nødvendigvis at skulle fuldføre en hel uddannelse.
- Det er fleksibelt tilrettelagt, så det kan gennemføres parallelt med, at kursister er i beskæftigelse.
- Det har en høj grad af gennemsigtighed og tydelig udbudsbeskrivelse, hvor brugere på en nem måde kan få information om kursers indhold og formål.
- Det indeholder en stærk dialog mellem parter og institutioner om uddannelsesudvikling.

Rådet holdt sit fjerde og sidste møde i december, og her blev emner og arbejdsprogram for 2017 drøftet. Da Vækstrådet samme dag havde afholdt konference om kvalificeret arbejdskraft på fremtidens arbejdsmarked, som både formanden og en meget stor andel af rådet havde deltaget i, blev konferencens relevante pointer for de professions- og erhvervsrettede videregående uddannelser drøftet, f.eks. erfaringer fra en såkaldt teknologipagt i Holland.

2.3 Høringssvar

Rådet modtager hvert år løbende en række høringer om emner, der falder uden for rådets område, f.eks. om ungdomsuddannelser eller AMU-uddannelser. Endvidere sker det, at rådet også modtager høringer, som falder inden for dets område, men hvor det må konstateres, at medlemmerne indbyrdes ikke kan nå til en tilstrækkelig grad af enighed til, at det giver mening, at rådet som samlet organ afgiver høringssvar. Her svarer de enkelte medlemsorganisationer med interesse for emnet i stedet hver for sig. I begge tilfælde, som udgør langt hovedparten af høringmateriale, nøjes rådet med at kvittere for modtagelsen, men har ellers ingen kommentarer, og det er derfor ikke relevant her at nævne de høringer.

Den eneste høring med svar afgivet i kalenderåret 2016 er om positivlisten for moduler til ordningen om seks ugers jobrettet uddannelse under Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering. Positivlistens fag og moduler er primært fra AMU- og erhvervsuddannelsesområdet, men der er også ca. 50 moduler fra relevante akademiuddannelser, som rådet kommenterer på. Der var generelt tilfredshed med listen, men det blev henstillet, at rådet fik en væsentlig længere høringfrist end de afsatte syv dage, når en revideret liste i slutningen af året igen kommer i høring.

3. Planlagte emner og aktiviteter for rådet i 2017

Rådet vil i 2017 genbehandle to emner fra det foregående år: reform af bevillings- og tilskudssystemet og det videregående voksen- og efteruddannelsessystem, når der i løbet af året foreligger nye udspil fra Uddannelses- og Forskningsministeriet om det første emne og fra den nedsatte ekspertgruppe om voksen-, efter- og videreuddannelse om det andet emne.

Derudover har rådet besluttet at drøfte fire andre emner:

- Digitalisering i undervisning og digital læring.
- Regionalisering og regional dækning af uddannelsesudbud.
- Kvalitet i uddannelsernes praktikforløb.
- Frafald på videregående uddannelser.

Emnerne om regionalisering og kvalitet i uddannelsernes praktikforløb tages op i forbindelse med planlagte institutionsbesøg. Emnet om frafald tages op, når en større analyse af problematikken, som Uddannelses- og Forskningsministeriet har bebudet, vil foreligge senere på året.

Rådet har endelig berørt temaerne om disruption og Industri 4.0, som er store og generelle dagsordner, der er oppe tiden, og som også vil influere fremtidens videregående uddannelsessystem. Rådet vil adressere krav og muligheder fra disse generiske udviklings- og forandrings-trends, men det vil ske, hvor det er relevant i forbindelse med konkrete emner som eksempelvis digitalisering i undervisning og digital læring.

4. Om Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser

Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser er nedsat af uddannelses- og forskningsministeren i henhold til § 18 i Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser. Rådet blev første gang nedsat i april 2008 og erstattede de tidligere råd Erhvervsakademirådet og Rådet for de mellemlange videregående uddannelser. Baggrunden for rådets oprettelse var bl.a., at erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne udgjorde et uddannelsesområde med fælles regelgrundlag og formål, og at rådet samtidig skulle understøtte disse uddannelsers profil i det samlede uddannelsesbillede.

4.1 Opgaver

Rådet har til opgave at rådgive uddannelses- og forskningsministeren om uddannelserne, herunder om følgende ti forhold:

- 1) Uddannelsernes udvikling.
- 2) Generelle spørgsmål om udbuddet af uddannelser i forhold til dokumenterede behov på arbejdsmarkedet.
- 3) Generelle konsekvenser for uddannelserne som følge af nye eller ændrede behov på arbejdsmarkedet.
- 4) Formål og strukturelle rammer.
- 5) Adgangskrav.
- 6) Sammenhæng med øvrige uddannelser og uddannelsesområder.
- 7) Rammer for forsøgsvirksomhed.
- 8) Efter- og videreuddannelse.
- 9) International uddannelse.
- 10) Kvalitetssikring og kvalitetsudvikling.

Rådet mødes fire gange årligt for at behandle og drøfte uddannelsespolitiske områder med henblik på at kunne afgive konkrete anbefalinger og rådgive ministeren. Rådet har endvidere et forretningsudvalg, der ligeledes mødes fire gange årligt.

På baggrund af rådets arbejde afgives hvert år en skriftlig beretning til ministeren med en samlet status og forslag til nye initiativer inden for erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne samt de tilknyttede voksen- og efteruddannelsesforløb.

4.2 Medlemmer og indstillingsret

Uddannelses- og forskningsministeren udpeger formanden samt indtil to personligt udpegede medlemmer. Herudover udpeges 18 medlemmer efter indstilling fra de i loven nævnte indstillingsberettigede organisationer. Ministeren kan herudover udpege repræsentanter for rådgivende organer og faglige forsamlinger som tilfornordnede til at deltage i rådets arbejde.

Rådets medlemmer og tilfornordnede beskikkes for fire år ad gangen med mulighed for genbeskikkelse. Alle medlemmer samt formanden er beskikket i 2016 frem til 30. april 2020 - dog ikke de to studenterrepræsentanter, der beskikkes for to år.

Udpeget personligt af ministeren:

- Formand Conni Simonsen, direktør, Ingeniørhøjskolen Aarhus Universitet
- Politisk chef Jannik Schack, Tænketanken DEA
- Områdechef Jakob Rathlev, Danmarks Evalueringsinstitut

2 medlemmer udpeget efter indstilling fra Dansk Byggeri, Dansk Erhverv og Dansk Industri i fællesskab:

- Uddannelses- og forskningspolitisk chef Mette Fjord Sørensen, Dansk Erhverv
- Chefkonsulent Sarah Gade Hansen, DI

1 medlem udpeget efter indstilling fra Finanssektorens Arbejdsgiverforening:

- Uddannelses- og beskæftigelsespolitisk chef, Lars Djernæs

1 medlem udpeget efter indstilling fra Ledernes Hovedorganisation:

- Uddannelseschef, Thomas Christensen

2 medlemmer udpeget efter indstilling fra Danske Regioner:

- Konsulent Kasper Munk Rasmussen
- Konsulent Natacha Jensen

2 medlemmer udpeget efter indstilling fra Kommunernes Landsforening:

- Chefkonsulent Henrik Casper
- Konsulent Ursula Dybmose

3 medlemmer udpeget efter indstilling fra Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF):

- Formand for FTF's Fællesråd Bente Sorgenfrey
- Næstformand Dorthe Steenberg, Dansk Sygeplejeråd
- Næstformand Solveig Ørteby, Finansforbundet

2 medlemmer udpeget efter indstilling fra Landsorganisationen i Danmark (LO):

- Konsulent Rasmus Ø. Jacobsen, LO
- Politisk rådgiver Martin Grønbæk Jensen, HK

1 medlem udpeget efter indstilling fra Ingeniørforeningen i Danmark (IDA):

- Chefkonsulent Anne Kathrine Bojsen, IDA

2 medlemmer udpeget efter fælles indstilling fra de studerendes organisationer:

- Asbjørn Høj Olesen, serviceøkonomstuderende (som i perioden efter 1. maj 2016 har erstattet Mia Kristina Friis, bygningskonstruktørstuderende)
- Jenny Maria Jørgensen, lærerstuderende (som i perioden efter 1. maj 2016 har erstattet Christian Dalby)

1 medlem udpeget efter indstilling fra rektorer for professionshøjskolerne i forening:

- Rektor Harald Mikkelsen, VIA University College, og formand for Rektorkollegiet for Danske Professionshøjskoler

1 medlem udpeget efter indstilling fra rektorer for erhvervsakademierne i forening:

- Rektor Niels Egelund, IBA Erhvervsakademi Kolding, og formand for Rektorkollegiet for Danske Erhvervsakademier

Tilforordnede:

Udpeget efter indstilling fra Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU):

- Chefkonsulent Jakob Krohn-Rasmussen, Dansk Byggeri

Udpeget efter indstilling fra Danske Universiteter:

- Instituttleder Anne Jensen, Institut for Kulturvidenskaber, Syddansk Universitet